

6. הנני כאן

מתבוננים ובונים

שכבה צעירה

הרציונאל

הנני - הלחם מילים של "הנה" ו"אני". מילה זו מוזכרת בתנ"ך פעמים רבות וכולן בהקשר של עשייה, רובן אף בהקשר של זריזות.

כשה' קורא לאברהם בניסיון העשירי, ניסיון העקדה, עונה לו אברהם: "הֲנִי!" (בראשית כ"ב, א') מפרש על כך רש"י: "כך היא עניינתם של חסידים - לשון ענווה הוא ולשון זימון". אביו של יוסף ממנה אותו לבדוק בשלום אחיו, ולמרות המתח השורר בין יוסף לאחיו, יוסף עונה לאביו "הנני".

כששמואל שומע את ה' קורא לו, הוא חושב שזה עלי הכהן והוא רץ אליו ואומר "הֲנִי!" שלוש פעמים הוא ממשיך לרוץ, עד שאומר לו עלי שה' הוא הדובר ומנחה אותו כיצד לענות (שמואל א' ג', ד').

מסילת ישרים, פרק ו', ביאור מידת הזריזות: "... הזהירות סובב על ה'לא תעשה' והזריזות על ה'עשה', והיינו יסור מרע ועשה טוב'. ועניינו של הזריזות... שהוא ההקדמה למצוות... וכלשון הזה אמרו חז"ל: 'זריזים מקדימים למצוות' (פסחים ד', א')... צריך פקחות גדולה והשקפה לאחוז במצוות ולזכות בהם ולא תאבדנה ממנו..."

בשיעור זה נלמד על מעלת הזריזות שבשליחות ועל כך שמי שמזדרז זוכה, ומי שלא מזדרז - מפסיד.

המטרות

- התלמידים יתנדבו בזריזות ובשמחה למשימות שונות בבית, בכיתה ובמשפחה.
- התלמידים יחוו שטוב, כדאי ומשתלם להזדרז למצוות ולשליחויות.
- התלמידים יבינו כי הזריזות דרושה לשם ביצוע השליחות.

מבנה השיעור

- פתיחה: מילים שמתחברות (מליאה)
- שלב א': המצווה שהוחמצה (מליאה)
- שלב ב': אפשרות א' - והנער שמואל. אפשרות ב' - יוסף הצדיק מבקש את אחיו (מליאה)
- שלב ג': איפה ה"הנני" שלי (עבודה בקבוצות \ מליאה)
- סיכום: אפשרות א' - "הנני" במרוץ שליחים. אפשרות ב' - מבצע "הנני"

ההכנות הנדרשות

- יש לצלם את דף המשימה (נספח 1) כמספר הקבוצות בכיתה או לצלמו בהגדלה (על פי האפשרויות המתוארות בשלב ג').

- יש לצלם דף להורים על "מבצע הנני" (נספח 2) כמספר תלמידי הכיתה.
- אם בחרנו באפשרות א' לסיכום: יש לצלם את פתקי המשימות (נספח 4) כמספר הקבוצות בכיתה.
- אם בחרנו באפשרות ב' לסיכום: יש לצלם פתקי הנני (נספח 3), לגזור אותם ולהדק על פי הסדר כדי להכין פנקס משימות.

מהלך השיעור

פתיחה: מילים שמתחברות (מליאה)

- נשאל את התלמידים איזו מילה מתקבלת כשמחברים את המילים הבאות:
- 0 כדור+סל = כדורסל
- 0 שומר+טף = שמרטף
- 0 מדרכה+רחוב = מדרחוב
- 0 קול+תנועה = קולנוע
- 0 מד+חום = מדחום
- נוסיף ונשאל איזו מילה מתקבלת מהחיבור של הנה+אני.
- נאזין למספר תשובות, ואם יש צורך נשיב שזו המילה "הנני". נצייר על הלוח בלון דיבור גדול ונכתוב בתוכו "הנני".
- נברר אם הילדים מכירים דמויות מהתנ"ך שהשתמשו בביטוי זה. (ת: אברהם, יוסף, שמואל)
- נצייר גם בלון של מחשבה ונשאל את התלמידים אם הם יודעים איזו מחשבה ואיזו כוונה באה מילה זו לבטא (שמחה, רצון טוב, זריזות ענווה וכו'). אפשר לכתוב רעיונות מתאימים בבלון המחשבה.

שלב א': המצווה שהוחמצה (מליאה)

- נסביר לתלמידים שעכשיו נספר סיפור ובסופו ננסה לברר כיצד הוא קשור למילה "הנני" שבה עסקנו.
- נספר את הסיפור הבא:

#חברות הילדים שמעה את דלת המרתף נטרקת ברעש אדיר מאחוריהם והבינה לפתע שנקלעה למלכודת ערמומית!!!#

"איזה פחד" חשבה לעצמה ניצה כשסיימה לקרוא את הפרק. "אני חייבת לגלות מה קרה בהמשך". היא התכוונה לדפדף לפרק הבא אלא שאז הופיעה אימא בפתח החדר, בידיה קערה גדולה, ובפיה הבקשה הבאה: "ניצה חמודה, אני בדיוק באמצע הכנת עוגת השוקולד שהבטחתי לך שאכין לכבוד שבת אבל גיליתי שחסרה לי שמנת מתוקה להכנת הקצפת. את יכולה בבקשה לגשת למשפחת חסיד ולבקש חבילה אחת". "אוייש אימא, אני בשיא המתח. אפשר עוד כמה דקות?". "ייקח לי עוד 10 דקות עד שאגיע לשלב של ההקצפה אבל אני חייבת את השמנת בזמן", אמרה אימא. ניצה הבטיחה שהיא קוראת רק עוד ארבעה עמודים וכבר ממלאת את בקשתה של אמה.

#החושך ששרר במרתף עטף את חברות הילדים שהחלו חוששים כי לעולם לא יצאו ממנו!!!#

ניצה המשיכה בקריאה, נדמה היה לה שהיא שומעת את אימא שלה מזכירה לה שוב את עניין השמנת להקצפה אולם היא הביטה בשעון ועשתה חישוב מהיר שגם אם תקרא עוד שני עמודים תספיק לחזור בזמן.

///למזלם הצליח בנצי כלבם הנאמן להשתחל דרך הפתח הצר שמצאו בתחתית הקיר///

"זהו עכשיו כבר ברור מה יקרה", אמרה לעצמה ניצה, "שוב פעם בנצי מציל אותם". בדיוק באותו הרגע נכנס לחדר יוסי, אחיה הקטן, מסביב לפיו כתמי שוקולד ובידו מרית מלאה קצפת שאותה ליקק בהנאה.

"היי, מה זה?" שאלה ניצה "למה רק אתה קיבלת?"

"אימא ראתה שאת שקועה בספר אז היא שלחה אותי למשפחת חסיד להביא את השמנת המתוקה לעוגה, ועכשיו היא נתנה לי ללקק את השאריות..."

- נזכיר לתלמידים את השאלה – כיצד הסיפור הזה קשור ל"הנני"?
- נשמע מספר תשובות ונסכם: ניצה החמיצה את ההזדמנות לקיים מצוות כיבוד הורים ולסייע בבית. התורה מכוונת אותנו להזדרז ולנצל כל הזדמנות לעשיית טוב הנקריית בדרכנו. כשאדם מתרגל להגיב ב"הנני" לכל הזדמנות שכזו, מובטח לו שיזכה בכך.
- אפשר גם לשאול את התלמידים אם הם מכירים את הביטוי "מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה". אפשר גם להרחיב בעניין זה ולספר כי המקור לאמרה זו הוא בציווי "ושמרתם את המצוות", הנאמר למעשה על שמירת מצות הפסח, אך נדרש על ידי חז"ל לעניין הזהירות מהחמצה של קיום מצוות.

שלב ב': אפשרות א' - והנער שמואל...

אפשרות ב' - יוסף הצדיק מבקש את אחיו (מליאה)

הערה: אנו מציעים שתי אפשרויות לשלב זה. לשתייהן מטרה זהה - המחשת המושג "הנני" בעזרת דוגמאות מתוך התנ"ך. אתם מוזמנים לבחור באפשרות המתאימה לפי גיל התלמידים, הידע המוקדם שלהם, רמת הכיתה וכו'...

אפשרות א' - והנער שמואל... (מליאה)

- נספר לתלמידים את הרקע לסיפורו של שמואל: לאחר שבני ישראל נכנסו לארץ, בסוף תקופת השופטים, חי נביא משבט לוי בשם אלקנה. לשמואל הייתה אישה בשם חנה שבמשך תקופה ארוכה לא זכתה ללדת. רק לאחר שהתפללה בכוונה רבה במשכן שילה לה' והבטיחה שתקדיש את הבן שייוולד לה לעבודת הבורא, זכתה בבן צדיק בשם שמואל. לאחר שנגמל מסרה חנה את בנה לכוהן הגדול, עלי, כדי שילמד אותו תורה וידריך אותו בעבודת ה'. ואכן, שמואל עלה והתעלה במדרגות הקדושה עד שבאחד הלילות פנה ה' לשמואל כדי למסור לו דברי נבואה. שמואל לא הבין שהקב"ה מנסה לפנות אליו וחשב שרבו, עלי הכוהן, קורא לו. על כן ענה בשמחה לקריאה ומיהר לרוץ לעלי.
- נשאל את התלמידים אם הם יכולים לנחש באיזו צורה בחר שמואל לענות לעלי ובאיזו מילה בחר להשתמש.
- ניתן לתלמידים אפשרות לענות ונאשר או נסביר כי מדובר במילה "הנני".

- נאמר לתלמידים שעכשיו נקריא להם את הקטע שעליו סיפרנו מספר "שמואל" וכי הם ימלאו את תפקידו של שמואל. עליהם להניח את הראש על השולחן כישנים, ובכל פעם שהפסוק מתאר את קריאת ה' לשמואל עליהם לענות ב"הנני". אפשר גם לכבות את האור בכיתה כדי "להיכנס" לאווירה.

- נתחיל בהקראה:

שמואל א פרק ג

וְהִנֵּנִי שְׁמוּאֵל מְשֻׁרָת אֶת ה' לִפְנֵי עָלִי וְדָבַר ה' הָיָה יָקָר בְּיָמִים הָהֵם אֵין חֲזוֹן נִפְרָץ.
וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא וְעָלִי שָׁכַב בְּמִקְוֹמוֹ וַעֲיֵנָיו הִחְלוּ כְהוֹת לֹא יוּכַל לִרְאוֹת.
וַיֵּר אֱלֹקִים טָרָם יִכְבֶּה וְשְׁמוּאֵל שָׁכַב בְּהִיכָל ה' אֲשֶׁר שָׁם אֲרוֹן אֱלֹקִים.
וַיִּקְרָא ה' אֶל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר: "הֲנִנִי".
וַיִּרָץ אֶל עָלִי וַיֹּאמֶר "הֲנִנִי כִּי קָרָאתָ לִי" וַיֹּאמֶר לֹא קָרָאתִי שׁוּב שָׁכַב וַיִּלָּךְ וַיִּשְׁכָּב.
וַיִּסֹּף ה' קְרָא עוֹד "שְׁמוּאֵל" וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיִּלָּךְ אֶל עָלִי וַיֹּאמֶר "הֲנִנִי" כִּי קָרָאתָ לִי
וַיֹּאמֶר לֹא קָרָאתִי בְנִי שׁוּב שָׁכַב.
וְשְׁמוּאֵל טָרָם יָדַע אֶת ה' וְטָרָם יָגֵלֶה אֵלָיו דָּבַר ה'.
וַיִּסֹּף ה' קְרָא שְׁמוּאֵל בְּשָׁלְשִׁית וַיָּקָם וַיִּלָּךְ אֶל עָלִי וַיֹּאמֶר "הֲנִנִי כִּי קָרָאתָ לִי" וַיָּבֶן עָלִי
כִּי ה' קָרָא לְנַעֲר.

- נצייר על הלוח לב ונשאל את התלמידים: כיצד הייתם מרגישים אם הייתם שוכבים במיטתכם עייפים ואולי כבר ישנים, כשלפתע אתם שומעים את הורכם קוראים לכם, ולא רק פעם אחת אלא שלוש פעמים?
- נאזין לתשובות ונכתוב בלב שציירנו את התחושות שעולות. כמובן שייתכנו תשובות רבות ומגוונות ואולי אף סותרות (עייפות, חוסר חשק, כעס, סקרנות, שמחה, התרגשות, התלהבות וכו'). מומלץ לנהל דיון קצר ולנסות ליישב בו את הסתירות בין הרגשות השונים (לדוג': ייתכן ששמואל היה עייף מאוד ולמרות זאת התגבר ורץ לרבו וכו').
- נסיים ונספר שבסופו של דבר הבין עלי שה' הוא הפונה לשמואל ולכן הדריך אותו כיצד לענות כדי שהקב"ה יפנה וידבר אליו.

אפשרות ב' - יוסף הצדיק מבקש את אחיו (מליאה)

- נאמר לתלמידים שאנו עומדים להקריא להם פסוק מחומש בראשית ונבקש שינסו לזהות באיזה סיפור מדובר.
- נקריא את הפסוק: "וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף הֲלוֹא אָחִיד רַעִים בְּשִׁכְּם לָכֵה וְאַשְׁלַחְךָ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הֲנִנִי" (בראשית פרק ל"ז, פס' י"ג).
- נאזין למספר תשובות ונסכם: יעקב ביקש מיוסף שיצא לראות מה שלום אחיו שהיו הרחק מביתם עם הצאן. למרות היחס העוין של האחים מסכים יוסף לבקשה.

- נצייר על הלוח לב ונשאל אילו תחושות הרגיש יוסף כשנענה לבקשת אביו. כמובן שייתכנו תשובות רבות ומגוונות ואולי אף סותרות (פחד, חוסר חשק, כעס, שמחה, התרגשות, התלהבות וכו').
- נסביר לתלמידים שרש"י מפרש שיוסף ענה ליעקב ב"לשון ענווה וזריזות, נזדרז למצוות אביו, ואף על פי שהיה יודע באחיו ששונאין אותו". נשאל כיצד ידע זאת רש"י. (ת: על פי תשובת יוסף "הנני").

שלב ג': איורים - איפה ה"הנני" שלי? (עבודה בקבוצות \ מליאה)

- נסביר כי לא תמיד השליחות הניתנת לנו קלה או נעימה, אך כשאנו פועלים לעשייתה בזריזות אנחנו מבטאים את העובדה שאנו נענים לה בשמחה, וייתכן שנגלה לא פעם שהזריזות אף יוצרת בנו חשק והתלהבות במילוי השליחות.
- התלמידים מתחלקים לקבוצות. ניתן לכל קבוצה דף משימה עם איורים שבו מתוארים מקרים (נספח 1).
- נבקש מהתלמידים למלא מתחת לכל איור מה השליחות שלהם במקרה הזה - לשטוף כלים, לעזור לחבר וכן הלאה.
- ניתן לכל קבוצה לספר על איור אחד ולהסביר מהי השליחות המתוארת בו.
- נשאל את התלמידים אם יש להם הצעה למיון המקרים שקיבלו.
- נאזין לכמה הצעות (מקום ההתרחשות, סוג העזרה וכו').
- חשוב גם להוסיף כי אפשר להבחין בין שני סוגים של מקרים: 1. כשקוראים לי לעניין מסוים. 2. כשעליי לנסות ולהבין מעצמי למה אני נדרש ובמה אוכל לסייע.
- אפשרת שנייה: לצלם בהגדלה את התמונות (נספח 1), לתלות על הלוח, ולבקש בכל פעם מתלמיד אחר לתאר את מה שהוא רואה ומהי השליחות לדעתו. לאחר מכן ננהל דיון על אפשרויות המיון.

סיכום: אפשרות א' - "הנני" במרוץ שליחים (מליאה)

אפשרות ב' - "מבצע הנני" (מליאה)

אפשרות א' - "הנני" במרוץ שליחים

- נחלק את הכיתה לקבוצות. בכל קבוצה עד 10 תלמידים.
 - בכל קבוצה נחלק לכל התלמידים פתק משימה (נספח 4), חוץ מתלמיד אחד שיהיה האחרון במרוץ בקבוצתו.
 - נסביר לתלמידים שכעת נקיים מרוץ שליחים בין הקבוצות לפי הכללים הבאים:
- 0 ניתן לתלמיד הראשון חבילה עם פתקי משימה. עליו לקרוא את המשימה הראשונה, לומר בקול "הנני" ולרוץ לבצע אותה בזריזות ובשמחה. אפשר לבקש עזרה מחברי הקבוצה.

- 0 כשהמשימה בוצעה עליו לתלוש את הפתק שלו ולהעביר את הפנקס לתלמיד הבא לשם ביצוע המשימה הבאה.
- 0 הקבוצה המנצחת היא זו שסיימה ראשונה את המשימות.

אפשרות ב' - "מבצע הנני"

- נסביר על "מבצע הנני":
- 0 "מבצע הנני" הוא מבצע שבו אני ממלא שליחויות בזריזות ובשמחה.
- 0 חלק מהשליחויות יהיו על דברים שיבקשו ממני לעשות, וחלק מהשליחויות אחפש לבד ואשתדל לעזור בלי שביקשו ממני.
- 0 על כל שליחות שאני ממלא צריך לחתום מבוגר - מורה, הורה או כל אדם אחר שהיה עד למעשה השליחות.
- 0 בסוף כל יום נספור את פתקי ה"הנני" שהצטברו באותו יום וניתן ניקוד לפי מספר הפתקים. כל פתק שווה נקודה.
- 0 בכיתה יהיה תלוי לוח ניקוד שכותרתו "מבצע הנני". הלוח יהיה מחולק למשבצות לפי שבועות, בהתחלה למשך שבועיים. כל יום נרשום את הניקוד שהצטבר באותו יום מכל הילדים יחד.
- 0 נקבע רף נקודות מסוים שכשמגיעים אליו מקבלים צ'ופר כיתתי.

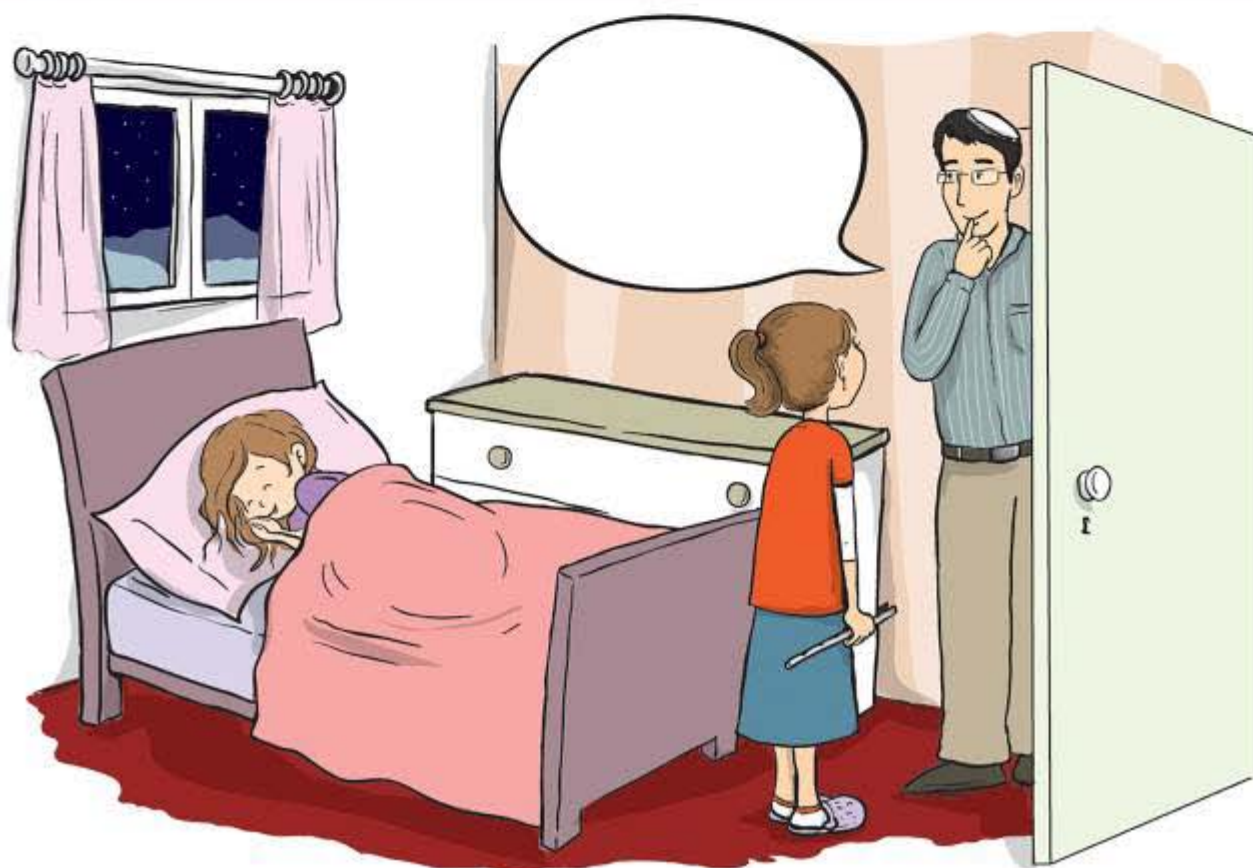

כתבו בתוך בועות הדבור ובועות המחשבה מהי השליחות הנדרשת

נספח 1: דף משימה- המשך

כתבו בתוך בועות הדבור ובועות המחשבה מהי השליחות הנדרשת

כתבו בתוך בועות הדבור ובוועות המחשבה מהי השליחות הנדרשת

כתבו בתוך בועות הדבור ובועות המחשבה מהי השליחות הנדרשת

נספח 2: דף להורים על "מבצע הנני"

(בראשית, כ"ב, א')

רש"י: "כך היא עניינתם של חסידים - לשון ענוה הוא ולשון זימון".

הורים יקרים שלום,

במסגרת שיעורי חינוך אנו עוסקים בכתה בנושא של ענווה ושליחות. בשיעור האחרון למדנו על כך שהזריזות בביצוע השליחות מראה על ענוה ושמחה בביצוע. כחלק מהנושא אנו מתחילים את "מבצע הנני" - מבצע בו הילד צריך לעשות כמה שיותר מעשים טובים שיעזרו לזולת - כשמבקשים ממנו או מתוך יוזמה אישית. מצורפים כאן מספר "פתקי הנני". על כל פתק צריך לרשום את המעשה הטוב שנעשה ולחתום. כל פתק מזכה את הכתה בנקודה. בסוף כל יום נספור את הנקודות ונרשום אותן על "לוח הנני" התלוי אצלנו בכתה. כשהכיתה תגיע לרף נקודות מסוים היא תזכה בצ'ופר כתתי. נשמח לשיתוף פעולה מצידכם בעידוד ילדכם לעשות כמה שיותר שליחויות בזריזות ובשמחה, וכן בחתימתכם על הפתק.

תודה על שיתוף הפעולה, צוות כתה _____ בית-ספר _____.

(בראשית, כ"ב, א')

רש"י: "כך היא עניינתם של חסידים - לשון ענוה הוא ולשון זימון".

הורים יקרים שלום,

במסגרת שיעורי חינוך אנו עוסקים בכתה בנושא של ענווה ושליחות. בשיעור האחרון למדנו על כך שהזריזות בביצוע השליחות מראה על ענוה ושמחה בביצוע. כחלק מהנושא אנו מתחילים את "מבצע הנני" - מבצע בו הילד צריך לעשות כמה שיותר מעשים טובים שיעזרו לזולת - כשמבקשים ממנו או מתוך יוזמה אישית. מצורפים כאן מספר "פתקי הנני". על כל פתק צריך לרשום את המעשה הטוב שנעשה ולחתום. כל פתק מזכה את הכתה בנקודה. בסוף כל יום נספור את הנקודות ונרשום אותן על "לוח הנני" התלוי אצלנו בכתה. כשהכיתה תגיע לרף נקודות מסוים היא תזכה בצ'ופר כתתי. נשמח לשיתוף פעולה מצידכם בעידוד ילדכם לעשות כמה שיותר שליחויות בזריזות ובשמחה, וכן בחתימתכם על הפתק.

תודה על שיתוף הפעולה, צוות כתה _____ בית-ספר _____.

פְּתָק "הַנְּנִי":

חֲתִימָה:

פְּתָק "הַנְּנִי":

חֲתִימָה:

פְּתָק "הַנְּנִי":

חֲתִימָה:

פְּתָק "הַנְּנִי":

חֲתִימָה:

פְּתָק "הַנְּנִי":

חֲתִימָה:

פְּתָק "הַנְּנִי":

חֲתִימָה:

1. לכתוב על הלוח את
שמות חברי הקבוצה.

6. למחוק את שמות חברי
הקבוצה מהלוח עם הטישו.

2. להוסיף את הפסאות של
תלמידי הקבוצה.

7. להוסיף את הילקוטים ולשים
אותם מאחורי הפסאות.

3. להפוך את פסאות חברי
הקבוצה פמאלי.

8. להסיר 3 לילקוטים פפפחה או
פבית הפפר ולווק לפח.

4. לשים ילקוטים על
פפסאות של חברי הקבוצה.

9. להוסיף את חברי
הקבוצה לשיבת.

5. להביא טישו
מהשיירות.

10. לכתוב "הנני" על הלוח.